

OMILLEN MUUTTAJAN OPAS YSEILLE

Saatesanat

Tämä ei ole kaikenkattava opas omilleen muutosta. Tämä opas ei myöskään sido sinua noudattamaan yhtäkään siinä annettua ohjetta tai vinkkiä. Omilleen muutossa parasta on nimittäin se, että saat tehdä asiat juuri niin kuin itse haluat. Totuus on tämä – en itsekään elä aina täysin kokoamieni ohjeiden mukaan.

Ja juuri siksi kokosin tämän oppaan ja nämä seuraavat vinkit – ettet sinä kompastelisi niihin asioihin ja menettäisi hermojasi niin kuin minä ja monet muut, joiden kanssa olen jutellut tätä kootessani.

Muutto on ihana ja kamala kokemus samaan aikaan. Omillaan asuminen ensiksi upeaa, sitten tylsää ja lopulta et vaihtaisi sitä kokemusta pois ollenkaan. Se opettaa sinulle itsestäsi ja kyvyistäsi enemmän kuin uskotkaan.

Olen varma, että kunhan pääset alkuun, muistat kysyä apua ja neuvoa **AINA KUN TARVITSET** ja uskot vain itseesi tulet huomaamaan, että kaikkihan meni oikein hienosti.

Tsemppiä uuteen elämänvaiheeseen,

Roosa

Paunun koulun nuorisotyöntekijä

23.5.2021

Tavarat omaan kotiin

Olet saattanut jo pohtia, mitä tavaroita vuokra-asuntoosi tarvitset – ja ehkä olet jo hankkinutkin jotain. Jos et ole vielä pohtinut asiaa, ei hätää! Tässä pikainen *check list* omaan kotiin tarvittavista tavaroista:

sänky ja patja

petivaatteita

ruokapöytä ja -tuolit

ASTIOITA:

syviä lautasia

ruokalautasia

leipälautasia

lasit

mukit

aterimet

RUOANLAITTOVÄLINEET:

kattila

paistinpannu

uunivuoka

sähkövatkain

kauha

paistinlasta

vispilä

puukkoja/veitsiä (*muista kuorimaveitsi!*)

pullasuti

leivontakulho

nuolija/kaavin

erilaisia mittoja

vedenkeitin

mikro

kahvinkeitin (*ei välttämätön*)

SIIVOUSVÄLINEET:

pyykinpesukone (*mikäli ei pesutupaa*)

pyykinkuivausteline

imuri

lattiamoppi & ämpäri & mopin luuttu

vessaharja

erilaisia rättejä/siivousliinoja

siivoukseen tarvittavat pesuaineet

MUITA:

sammutuspeite

valaisimet

verhot

pyyhkeitä

(*sekä kylpy-, käsi- ja keittiöpyyhkeet*)

silitysrauta ja -lauta

sohva

kirjahylly

säilytyskoreja

laastareita, haavanpuhdistusvälineet yms.

Petivaatteiden suhteen pärjää helposti kahdella petivaatekerralla, samoin alkuun ruokailuun tarvittavien astioiden suhteen **kaksi kutakin on aivan riittävä määrä.** Kattiloita tarvitset alkuun vain yhden, kaksi kattilaa on jo aivan ruhtinaallisesti!

Muuttajan muistilista

Muuttoon liittyy paljon hoidettavia ja virallisia asioita. Ota vanhempi, huoltaja tai muu luotettava aikuinen avuksi ja hoitakaa seuraavat ennen muuttoasi:

1. Maksa vuokravakuus

Vuokravakuus on sama asia kuin takuuvuokra. Maksat siis ennakkoon yhden tai useamman kuukauden vuokran vuokranantajan osoittamalle pankkitilille. Saat vuokravakuutesi takaisin muuttaessasi asunnostasi pois, mikäli asunto on siistissä kunnossa ja olet maksanut vuokrasi ajallaan asunnossa asumisen aikana.

2. Hanki verkkopankkitunnukset

Varaa aika pankkiisi ja mene sinne yhdessä vanhempien tai muiden huoltajien kanssa, että saatte kaiken kerralla kuntoon. Kun sinulla on verkkopankkitunnukset, pääset laskujen maksamien lisäksi tunnistautumaan myös moneen eri palveluun (esim. *Kanta.fi*).

3. Tee muuttoilmoitus.

Voit tehdä joko pelkän osoitteenmuutoksen tai muuttaa myös "kirjasi" opiskelupaikkakunnalle. Kirjojen muuttaminen opiskelupaikkakunnalle tarkoittaa sitä, että olet virallisesti asumiskuntasi asukas. Tällöin voit esimerkiksi käyttää kaikkia terveydenhuoltopalveluja, etkä vain opiskeluterveydenhuoltoa. Jos vietät suurimman osan ajastasi opiskelupaikkakunnalla, kirjojen muuttaminen on järkevää. Keskustelkaa kuitenkin ensin asiasta kotona.

4. Ilmoita muutosta huoltoyhtiölle & isännöitsijälle

Ellei vuokranantaja ilmoita (sopikaa kun kirjoitatte vuokrasopimusta). Huoltoyhtiö laittaa halutessasi sukunimesi oveen.

5. Tee kuntotarkastus

Tämä kannattaa tehdä jo asuntonäytöllä! Aina se ei kuitenkaan ole mahdollista. Mikäli huomaat jotain vikoja asunnossasi tai asunnon pinnoista (lattiat, seinät, ovenkarmit) löytyy vaurioita, ilmoita asiasta vuokranantajallesi. Ota kuva huomaamistasi vioista, varsinkin mikäli ne eivät ole sinun aiheuttamiasi. Kuvan päivämäärästä vuokranantajan

on helppo huomata, onko kyseessä esimerkiksi edeltävän vuokralaisen aiheuttama vahinko.

6. Tarkista vesimaksu

Vesimaksu voi sisältyä vuokraan tai voit joutua maksamaan vedestä kulutuksen mukaan säännöllisin väliajoin. Tarkista asia vuokranantajalta.

7. Hanki kotivakuutus

Kotivakuutus on pakollinen vuokralaiselle ja se kattaa osan mahdollisista vahingoista kotona, jotka ovat tahattomasti aiheutuneita ja/tai joihin vuokralainen ei ole syyllinen.

Kysele vanhemmalta tai muulta huoltajalta, onko sinulla muita voimassa olevia vakuutuksia jo jossain vakuutusyhtiössä. Usein ottamalla yhteyttä puhelimitse vakuutusyhtiöön, jossa jo voimassa olevat vakuutuksesi ovat, voit saada paremman tarjouksen uudesta kotivakuutuksestasi.

8. Hanki sähkösojimus

Sähkösojimuksen hankkinen on vuokralaisen vastuulla. Sähkösojimuksen voi tehdä helposti netissä tai soittamalla sähköyhtiöön.

Sähkösojimus on hyvä hoitaa jo ennen muuttopäivää ennakkoon (viikkoa ennen ei ole yhtään liian aikaisin).

9. Hanki nettiyhteys

Mikäli taloyhtiössä ei ole omaa sisäistä verkkoa, jota sinun on mahdollista käyttää.

10. Hanki muuttolaatikat ja aloita pakkaaminen

Muuttolaatikoita voit kysellä esimerkiksi kaupoista. Aloita pakkaaminen hyvissä ajoin, jolloin ei tarvitse raivopakata. Pakkaa samantyylliset asiat (esim. keittiövälineet) samaan laatikkoon, sulje hyvin ja kirjoita laatikon päälle, mitä ne sisältävät. Astioiden väliin kannattaa laittaa sanomalehtiä, talouspaperia tai vaikka uuteen kotiin tulevia pyyhkeitä, jolloin ne eivät mene rikki niin helposti. Älä tee muuttolaatikoista myöskään liian painavia!

(ei esimerkiksi kaikkia kirjoja samaan laatikkoon, ihan kokemuksesta...)

11. Muista palovaroitin!

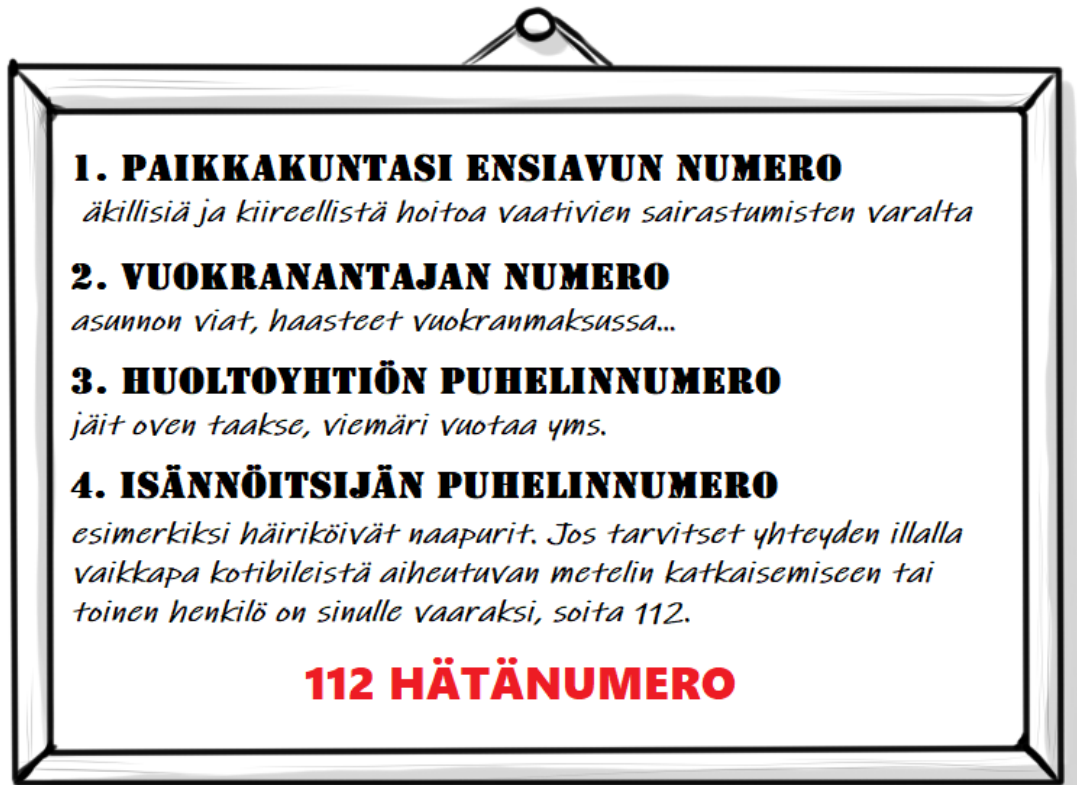
Se on halpa henkivakuutus. Muista myös paristo.

12. Siivoa asunto ennen tavaroiden tuomista sisälle

Kuulostaa tylsälle (ja onkin), mutta se on ehdottoman kannattavaa.

Itsenäisen asujan tärkeät puhelinnumerot

Seuraavat numerot kannattaa selvittää ja jopa tallentaa puhelimen muistiin.

Viimeistään tässä vaiheessa on myös hyvä kirjoittaa puhelimeen lähiomaisen (*vanhempi/huoltaja/muu sinulle tärkeä henkilö*) nimen eteen tai perään kirjaimet "ICE" (*In Case of Emergency*). Kun merkitset jonkun ihmisen ICE-henkilöksesi, mahdolliset ulkopuoliset henkilöt ja terveydenhuollon ammattilaiset tietävät hätätilanteessa ottaa yhteyttä niihin henkilöihin, joille toivot kerrottavan esimerkiksi tapaturmaisesta loukkaantumisestasi tai vaikkapa yllättävästä sairauskohtauksesta.

Raha-asioista

Yksinasuvana toisen asteen opiskelijana sinulla on mahdollisuus Kelan tukiin. Kelan nettisivuilta löydät tietoa asiasta ja muun muassa opintotukilaskurin. Syötettyäsi laskuriin tarvittavat esitiedot, se antaa sinulle arvion mahdollisesta opintotukeasi määrästä. Tarkka summa selviää tehtyäsi tukihakemuksen ja saatuasi päätöksen asiasta.

Raha-asioista oppii huolehtimaan vain elämällä – välillä jopa yrityksen ja erehdyksen kautta. Tässä kuitenkin joitain vinkkejä alkuun...

Kaiken tiedon toisen asteen opiskelijan tuista ja niiden hakemisesta löydät täältä:

<https://www.kela.fi/opintotuki>

1. Selvitä kuukausibudjettisi
2. Maksa aina ensin laskut
3. Pidä kirjaa menoistasi
4. Tuotteen kallis hinta ei ole automaattisesti laadun mittari
5. Hyödynnä alennukset
6. Unohda pikavipit

1. Selvitä kuukausibudjettisi

Eli selvitä, mitä tukia voit hakea, jätä hakemukset ja jää odottelemaan päätöstä.

Opintotukihakemus kannattaa tehdä heti, kun saat päätöksen opiskelupaikasta, sillä päätöksen saamisessa voi kestää jopa viikkoja. Kun olet saanut päätökset saatavista tuista ja niiden määrästä, sinulla on selvillä kuukausibudjettisi. Sitten enää jäljellä on sen selvittäminen, miten sillä tullaan toimeen...

2. Maksa aina ensin laskut

Kun tilille tipahtaa suurempi summa rahaa, tekisi varmasti mieli ostaa heti kaikkea kivaa ja törsätä *"ihan vähän vaan"*. Kannattaa kuitenkin hoitaa ensin laskut, joita ainakin ovat seuraavat:

- vuokra
- sähkö- ja vesilasku
- puhelin- ja nettiliittymä
- muut laskut esim.
 - o terveydenhuollon laskut
 - o vakuutukset
 - o verkkokauppaostokset, mikäli et ole maksanut niitä saman tien

Laskujen jälkeen kannattaa jakaa tilille jäävä summa neljällä, niin tiedät, paljon rahaa voit käyttää viikossa.

Tämän jälkeen huolehdi, että sinulla jää rahaa ruokaostoksiin sekä esimerkiksi julkisen liikenteen maksuihin, mikäli hyödynnät bussia/junaa/metroa yms. On vaikeaa sanoa, paljon juuri sinulla kuluu rahaa mihinkin, sen näkee vain elämällä.

3. Pidä kirjaa menoistasi

Ei ole typerää vaan suorastaan viisasta kirjata puhelimen muistiinpanoihin tai vihkoon ylös, paljon rahaa sinulta kuluu kuukausittain mihinkin. Säästä muutaman kuukauden ajan kuitit kotiin

Tässä kuitenkin karkea arvio, paljon rahaa muutamiin asioihin menee, mikäli elät säästeliäästi:

- ruoka n. 90-100 e/kk
- vesilasku n. 15-20e/kk
- sähkölasku n. 30e/2kk
(sähkölasku tulee yleensä joka toinen kuukausi)
- koti- ja tapaturmavakuutukset n. 30 e/2kk
(mikäli sinua laskutetaan 4 kertaa vuodessa)

asti ja kirjaa siitä ylös paljon rahaa kuukaudessa sinulla meni kaupassa mm. ruokaan, kodin eri tarvikkeisiin, sähköön, puhelin- ja nettilaskuihin, herkkuihin, kosmetiikkaan ja muihin menoihin. Opit rahankäyttötapasi vain kiinnittämällä asiaan huomiota. Tylsää, mutta myös opettavaista. Kun pidät kirjaa kuluistasi, huomaat pian, mihin sinulta kului aivan liikaa rahaa ja missä asiassa voisit säästää jatkossa.

4. Tuotteen kallis hinta ei ole automaattisesti laadun mittari

Pirkka- ja *Kotimaista*-tuotteet eivät ole syömäkelvottomia, huonoja tai mauttomia. Usein ne ovat vähintään yhtä laadukkaita kuin tunnetummatkin tuotteet – joskus myös hintalaatusuhteeltaan oikeasti parempia! Miksi maksaa maidosta yli euro, kun yhtä hyvää ja laadukasta maitoa saa myös 80 sentillä? Hinnan eroa ei ole välttämättä kuin vähän alta euro, mutta pitkässä juoksussa säästää useita kympejä, kun ei osta aina kalleinta. Kaikessa ei tarvitse pihistää – joku tykkää ostaa kalliimpaa kahvia ja toinen vain sitä kaikista pehmeimpää (*ja usein kallenta*) vessapaperia. Tärkeintä ei olekaan kituuttaa vaan oppia tietämään, missä voi itse säästää, jotta voi ostaa myös jotain kalliimpaa tai vaikka ne kunnan viikonloppumässyt.

5. Hyödynnä alennukset

Seuraa varsinkin ruokakauppojen ja kodin tavaroita myyvien kauppojen alennuksia ja hyödynnä niitä. Jos unohdat seurata niitä netistä tai kännykän sovelluksista, anna Postin jakaa sinulle mainokset ja ilmaislehdet. Alennuksesta löytyvät lihatuotteet voi vielä viimeisenä käyttöpäivänä valmistaa seuraavaa päivää varten tai vaihtoehtoisesti heti kotiin tultuaan pakastaa. Tällöin voit ottaa muutaman päivän tai jopa parin kuukauden

päästä 30 %:n tarralla merkatun lihatuotteen jäätyneenä pakastimesta, sulattaa sitä jääkaapissa yön yli ja valmistaa sen seuraavana päivänä aivan tavallisesti.

Jos koet tarvitsevasi neuvontaa raha-asioissa muilta kuin vanhemmiltasi tai muilta läheisiltäsi tässä vaihtoehto ajateltavaksi:

Jokaisessa kaupungissa saa neuvontaa itsenäiseen asumiseen, tukiin ja raha-asioihin liittyen asumiseen liittyen asumisneuvojalta.

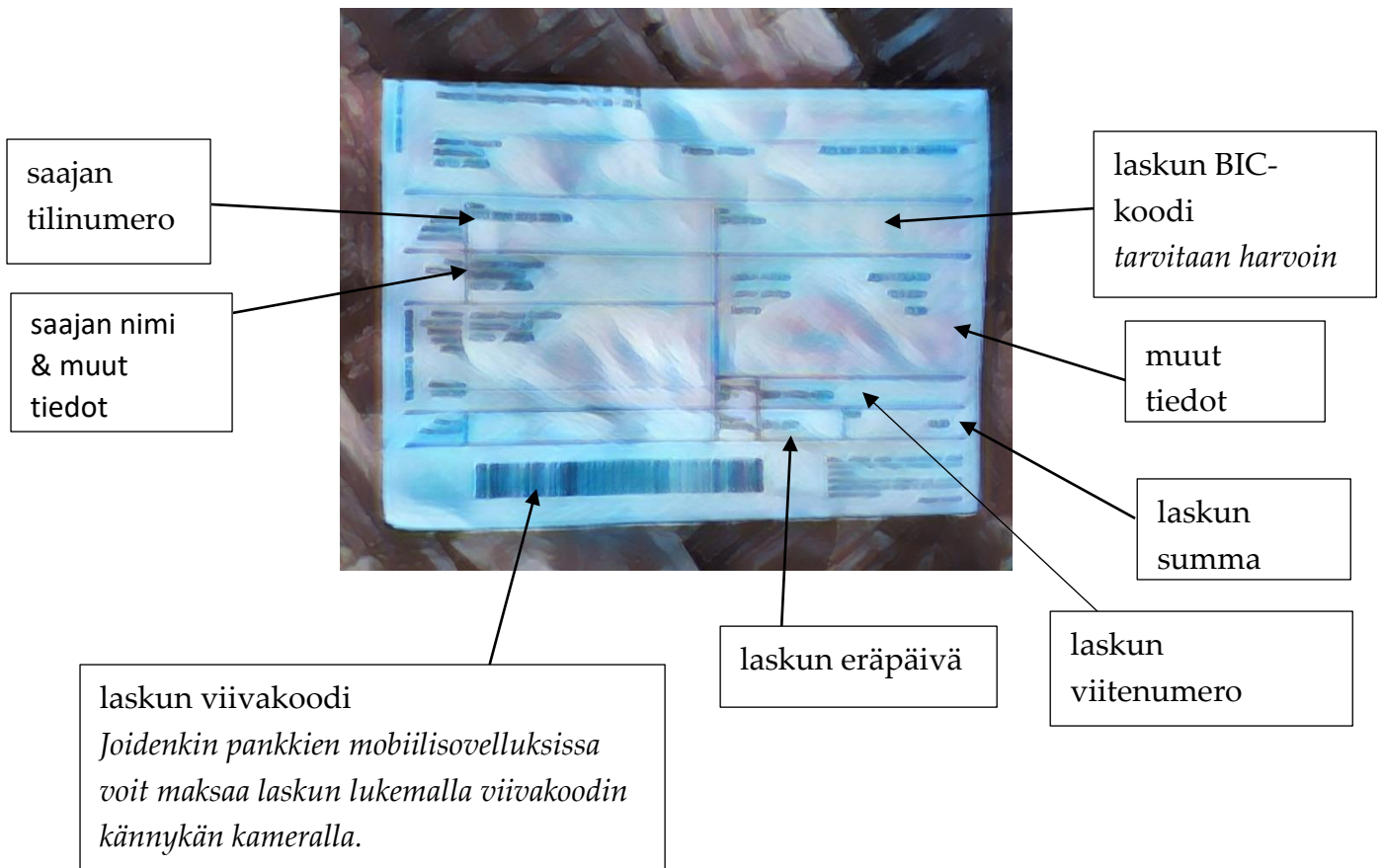
6. Unohda pikavipit

Ihan oikeasti. Unohda. Jos rahasta on pulaa eikä kenelläkään ole lainata rahaa, yritä siirtää laskujen eräpäivää soittamalla laskusta löytyvään

puhelinnumeroon, jossa vastataan laskua koskeviin kysymyksiin. **Jos kuitenkin siirrät eräpäivää, huolehdi että maksat kyseisen laskun ajallaan.** Ja jos tulee oikein tukala tilanne, ota yhteyttä Kelaan. Soita tällöin toimeentulotuesta vastaavaan numeroon ja kysy, onko sinulla mahdollisuus toimeentulotukeen.

VERKKOPANKKI:

Ennen muuttoa sopikaa huoltajien kanssa, kuka maksaa laskusi. **Jos se olet sinä itse, käykää pankissa hankkimassa sinulle verkkopankkitunnukset.** Verkkopankkitunnuksia luodessa pankkivirkailija neuvoo sinua, miten maksat laskusi netissä verkkopankissa tai oman pankkisi mobiilisovelluksella. Pankkiin voi myös aina ottaa yhteyttä ja pyytää neuvontaa asiassa. Kertauksena kuitenkin alla laskun eri osat ja niiden merkitykset.

Vinkkejä siivoukseen & taloudenhoitoon

Siivous:

- Laita tavarat heti paikoilleen, niin kodin yleisilme säilyy siistinä. Näin imuriin tarttumisenkin on helpompaa, kun siivousta ei tarvitse aloittaa kämpän raivaamisella.
- **Tahrat ja roiskeet lähtevät helpoiten ovista, lattiasta, sohvasta jne. heti tuoreeltaan.** Viikon päästä jo kiroat, mikset tehnyt asialle heti jotain ja mikä nyt neuvoksi pinttyneeseen tahraan.
- Tiskaa myös astiat heti kun mahdollista. Jos kuitenkin se ei ole mahdollista, laita astiat tiskialtaaseen, ja jätä astiat likoamaan kylmään veteen, johon olet lisännyt tiskiainetta. Näin lika ei ehdi pinttyä astioihin ja tiskaaminen helpottuu.
- **Jos omistat tiskikoneen, onnittelut!** Muista kuitenkin huuhtoa astioista ruokajämät, ettei tiskikoneen sihti tukkeudu ruoan tähteistä. Selvitä myös sihdin sijainti (yleensä astianpesukoneen pohjalla) ja puhdista se säännöllisesti vesihanalla tiskiharjalla harjaten. Tiskikone pitää myös puhdistaa kaupasta siihen tarkoitettulla aineella, joka on usein nimetty nerokkaasti *Tiskikoneen puhdistajaksi*.
- **Vahva suositus Fairyille.** Vaikka muut käsitiskiaineet ovat halvempia, niitä usein joutuu käyttämään enemmän, että astiat lähtevät puhtaiksi. Fairy on kalliimpaa, mutta riittoisaa. Se mainoksissa mainittu tippa oikeasti riittää!
- *Patapataa* on aina hyvä löytyä palanen jostakin kaapista. Sillä puhdistuu hella, astioiden pinttymät, tiskiallas ja moni muu asia. Ja kun viemäri vetää huonosti tai se haisee, kaupasta löytyy tuote nimeltä *Kodin putkimies*. Kannattaa ostaa jo valmiiksi kaappiin ja lukea käyttöohjeet.
- Muista kerran, kaksi vuodessa siivota myös ne iljettävimmät asiat – liesituulettimen suodatin, viemärit & suihkun lattiakaivo.

Ei ole typeryyttä vaan viisautta katsoa Marttojen ohjeita ja videoita eri kodin asioiden puhdistukseen, ruoanlaittoon, tahrojen poistoon ja muutenkin yksin asumiseen liittyen. Löydät kaiken täältä:

<https://www.martat.fi/marttakoulu/>

Mikäli siivoaminen tai sen aloittaminen takkuua, itseäni auttaa "siivousvartti":

Laita kello soimaan 15 min. päästä ja siivoa, minkä siinä ajassa ehdit. Näet nopeasti, mitä kaikkea ehditkään!

- Myös kaapit on hyvä käydä läpi kerran vuoteen imurin ja tiskiaine-vesiseoksessa nihkeäksi puristetun rätin kanssa.

Taloudenhoito:

- Perussääntö: käyttövaatteet pestään **40 asteessa**, petivaatteet, pyyhkeet ja siivoukseen käytettävät kestoliinat ja -rätit **60 asteessa**. Katso silti aina tekstiilin tuotelapun pesuohjeet, mikäli yhtään epäilyttää.
 - Urheiluvaatteiden, vedenpitävien ulkovaatteiden ja siivousvälineiden pesussa **EI SAA** käyttää huuhteluainetta.
 - *Sappisaippua* on jonkin suuremman lahja maailmalle tekstiilien tahranpoistoon.
 - Älä myöskään epäile *Ihmesienen* voimaa kaapinovien tms. tahrojen suhteen.
 - Voi kuulostaa oudolle, mutta **selvitä, mistä saat tarvittaessa katkaistua asunnon sähköt ja vedet**. Eli etsi sähkötaulu ja veden pääsulkuhanat.
 - Hanki johonkin kaappiin suljettava "**häätävaralaatikko**", josta löytyy ainakin:
 - o paristoja tai akkuja (ainakin kokoja AA, AAA ja 9V)
 - o sulakkeita (mikäli sulaketaulussasi ei ole kytkimellä varustettuja sulakkeita)
 - o Erikeeperiä
 - o nauvoja, ruuveja yms.
 - o lankaa, neuloja, nuppineuloja ja ratkoja
 - Yhtä hyvä on ostaa tai pyytää jotain läheistä kokoamaan mahdollisista ylimääräisistä työkaluista sinulle pieni työkalupakki, mikäli et sellaista omista.
- Näillä pärjää pitkälle:
- o vasara
 - o jakoavain
 - o ruuvimeisseli ja siihen erilaisia päitä
 - o rullamitta
 - o pienet pihdit
 - o muutama erikokoinen jakoavain

- Pyydä lempiruokiesi reseptit niiden kokkaajilta – oli kyseessä sitten äidin, isän, mummun, papan tai jonkun muun bravuuri. Kaukana läheistä lohtua voi tuoda lapsuuden lemppariruoka tai -leivonnainen.
- Keskitä ruokaostokset vain muutamalle päivälle ja **tee kauppalista**. Näin heräteostoksia ja myös herkkuja tulee ostettua vähemmän. **Älä missään tapauksessa mene kauppaan nälkäisenä**, ellei ole pakko. Jos menet, huomaat, miksi sitä kannattaa välttää...

Muut vinkit

- **Älä koskaan epäröi soittaa kotiin**, mikäli sinulla on kysyttävää ihan mistä vain
- Älä myöskään epäröi soittaa kotiin silloin, kun ihan vain puhdas ikävä iskee. Se ei ole yhtään noloa, van rohkeutta!
- Jos et tiedä, **googleta!**
- Tee kodista omannäköisesi – se on just sun koti, anna sen myös näyttää siltä. ☺
- Jos pelkääät että elät yli varojesi, nosta viikon budjetin verran rahaa käteisenä ja jätä pankkikortti kotiin. Käteisrahan käyttö opettaa eniten kulutustottumuksistasi kuin kortin käyttäminen maksuvälineenä.
- Jos ei mennyt niin kuin Strömsössä, ei hätää! Huomenna voi yrittää uudestaan, sillä virheistä voi vain oppia.
- Ystäväysty rohkeasti uusiin ihmisiin ja jos heidän joukossansa on muita yksinasujia, tehkää välillä ruokaa yhdessä! Se on halvempaa ja hauskenpaa.
- Ethän unohda vanhoja ystäviäsi!
- Nauti aina kun mahdollista siitä, että saat päättää, millaista elämää juuri sinä elät ♥

Apuna käytetty seuraavia:

www.nal.fi

www.kela.fi

www.martat.fi

kannen kuva: www.pixabay.com

muistilappu & ilmoitustaulut: Mari Hevosmaa